

Hanau Katliamı: “Neden bizden bu kadar nefret edip hayatımızı elimizden aldılar?”



19 Şubat 2020 tarihinde aşırı sağcı bir terörist tarafından Hanau’da gerçekleştirilen katliamda dokuz kişi hayatını kaybetti. Gökhan Gültekin, Sedat Gürbüz, Said Nesar Hashemi, Mercedes Kierpacz, Hamza Kurtović, Vili Viorel Păun, Fatih Saraçoğlu, Kaloyan Velkov ve Ferhat Unvar o gün Hanau katliamında yaşamlarını yitirdiler. Serpil Temiz Unvar Hanau katliamında oğlu Ferhat Unvar’ı kaybetti ve ardından oğlunun ve diğer yaşamını yitirenlerin anısını yaşatmak ve eğitim alanındaki ırkçılığa karşı çalışmalarını güçlendirmek için Ferhat Unvar Eğitim İnisiatifini kurdu.

Serpil Temiz Unvar ile oğlu Ferhat’ı, katliamın ardından yaşadıklarını ve Ferhat Unvar Eğitim İnisiatifini konuştuk.

Röportaj: Efsun Kızılay ve Ercan Ayboğa

Efsun Kızılay: Öncelikle röportaj için zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Hanau katliamı geride derin izler bıraktı. Katliamdan sonraki süreç sizin için nasıl gelişti? Resmi kurumlardan yeterince destek gördünüz mü?

Serpil Temiz Unvar: Aileler olarak acımızı hala yaşamış değiliz. Çünkü ona vaktimiz de fırsatımız da olmadı. Hemen bir savaşa giriştik, bu olayı açıklamanın savaşına. Resmi kurumlar üstünü kapatmak istedikçe yeni şeyler bulup ortaya çıkarıyoruz. Dedektif olduk. İrkçılığa karşı biz mücadele ediyoruz, biz savaşıyoruz ve onların yaptığı tek şey sadece güzel cümleler ve boş kelimeler. Başka hiçbir şey. Hâlâ mücadele ediyoruz ve bu bizi gerçekten çok yoruyor. Aileler

olarak her gün, her dakika bunun üzerine konuşuyoruz, bu sefer ne yapalım diye. 24 saatimiz bu olay üzerine konuşmakla geçiyor ve nasıl yol alacağımızı düşünüp duruyoruz. Hayır, bize hiç destek olunmadı. Çünkü kabul edemiyorlar. Polisin içinde ırkçıların olduğunu kabul edemiyorlar. Irkçılık olduğunu kurumlar ve politikacılar resmi olarak kabul etmedikleri için bizi uyutmaya çalışıyorlar ama biz uyutulacak aileler değiliz. Tek seferlik bir olay (*Einzelfall*) diyorlar. Sadece Steinmeier (*Frank Walter Steinmeier, Almanya Cumhurbaşkanı*) ve Kaminsky (*Claus Kaminsky, Hanau Belediye Başkanı*) açık bir şekilde kabul ettiler. Onlara saygım var. Çok üzgün olduklarını dile getirdiler, açıklanması gerektiğini, olayın ortaya çıkması gerektiğini söyleyip duruyorlar ama herhangi bir çalışma göremiyoruz. Bulduğumuz delillere bile ciddi anlamda bakmıyorlar, kapatmaya çalışıyorlar.

Efsun Kızılay: Nasıl destek olunmasını istiyorsunuz? Nasıl bir desteğe ihtiyacınız var?

Serpil Temiz Unvar: Maddi yardımdan gerçekten bahsetmek istemiyorum. Sanki bazı yardımlar ailelere verilmiş gibi yapıldı. Mesela ailelere 600.000 Euro verilmiş gibi gösterildi hâlbuki bu para belediye’de kalacak ve ırkçılığa karşı çalışmalar yapılacaktı. Buna benzer yalan haberler de çok çıkardılar. Mağdur ailelere destek olan görevlinin yardımcısı bana “oğlunuz bir kazada da ölebilirdi” dedi. Böyle diyeceğini bilseydim 30.000 Euro’yu almazdım zaten. Benim isteğim bu ülkede gerçekten bir şeylerin değişmesi. Para verelim olayı kapatalım diyorlar, ki onu da yapmıyorlar zaten. Benim çocuğum satılık değil, çocuğumun ölüsü satılık değil. Hayatı boyunca ırkçılığa maruz kaldı ve ırkçılık yüzünden öldürüldü. Bunun bedeli zaten yok. Şöyle bir şey rahatlatılabilir beni: İleriye yönelik değişiklikler, diğer gençler için. En azından bu çocuklar boşuna ölmedi, bir şeyler değiştirdiler giderken diyebilmek için.

Ercan Ayboğa: Hanau halkında ciddi değişiklikler oldu mu?

Serpil Temiz Unvar: Oldu. Bunu görebiliyorum. Özellikle gençlerde bir değişim oldu. İnsanlar ırkçılığa karşı hassaslaştılar. Eskiden çok normal olarak görünen şeyler, normalize edilmiş şeyleri, günlük ırkçılığı artık normal olarak görmüyorlar. Cesaret bulup buna karşı çıkabiliyorlar. Özellikle gençler bizimle beraber mücadele ediyor, bizimle aynı yolda yürüyorlar. Bu bana güç ve umut veriyor.

Efsun Kızılay: Birçok insan bu ülkede ırkçılığa maruz kalıyor. Ferhat’ın da hayatında birçok kez, özellikle okulda, ırkçılığa maruz kaldığını dile getirmiştin daha önceleri. Ferhat’ın neler yaşadığını bize anlatabilir misin?

Serpil Temiz Unvar: Evet, ırkçılığa çok maruz kaldı. 5inci/6ıncı sınıftan itibaren başladı bu. Göçmen kökenli çocuklar özellikle Gymnasium’a gittiklerinde ırkçılığa maruz kalıyorlar çünkü onları oraya yakıştırmıyorlar. Bunu bizim çocuklara yakıştıramıyorlar. Ferhat gerçekten çok akıllı ve bilgili bir çocuktü. Çok iyi hatırlıyorum, bir kere öğretmeni arayıp “Biz öğretmenler çocukları dövemiyoruz” demişti. Aslında gizliden siz kendi çocuğunuzu dövmün anlamına getiriyordu. “Biz dövemiyoruz ama siz yapabilirsiniz.” Matematik öğretmeni örneğin “ya o

okuldan gider ya da ben” diyordu bana. Ki zaten daha sonra başka bir Gymnasium’a geçti Ferhat. Gittiği diğer okulda farklı bir ırkçılıkla karşılaştı. Bir tane bile Alman kökenli çocuk yoktu sınıfında. O sene içerisinde 17 çocuk sınıfta kaldı. Bu normal bir şey değil, değil mi? Sadece 5-6 çocuğa sınıfı geçirdiler, diğer hepsini sınıfta bıraktılar. Peki, bu ırkçılık değil mi? Çocukların hevesini yok ediyorlar. Benim ikinci oğlumla Ferhat’ın arasında dört sene var. Ferhat’ın gittiği okula kaydını yaptırdım. Okul müdürü benimle okul başlamadan iki hafta önce özel randevu yaptı. Bana “oğlunuzu kabul etmek zorundayız çünkü ilk tercihi ama unutmayın bu okulda şans yok” dedi. Ben korkudan çocuğumu o okuldan aldım ve okul başlamadan iki hafta önce okul gezdim, nereye kaydedebilirim diye. Korku, ne yapabilirim tedirginliği çok belirgindi o dönem. Çok da tecrübesizdim tabii ki. Yasadığımız ırkçı davranışlar bana normal gibi geliyordu çünkü bizim devletimiz değil, bizi kabul etmiyorlar diye düşünüyordum. Bu normal geliyordu bize. Ben de bunu çocuklarıma aktarıyordum, sen yabancısın diye. Öğretmen seni sevse de sevmese de sen yapmaya mecbursun diyordum. O anda çocuğun ne hissettiğini bildiğin halde bir şey yapamıyorsun. Ne diyebilirsin ki. Öğretmene mi karşı çıkacaksın? Çıktığın an zaten hazırlar seni yok etmeye. Karşı çıkacaksın, gençlik dairesi (*Jugendamt*) devreye girecek. Seni destekleyebilecek hiç kimse yok. Tek başınasın.

Ferhat daha sonra meslek okuluna geçti ve ikincilikle bitirdi. En son oradaki gençlerin Ferhat için imzaladığı bir defteri getirdiler bana. Ferhat’tan bahsediyorlar. Çok bilgili olduğunu, çok fazla araştıran bir çocuk olduğunu bana anlatıp duruyorlar. Peki, bunu diğer okullar niye görmedi? Niye potansiyelini kullanamıyordu da sadece korkuyordu? Gerçekten anlamıyorum. Çocuklar kendi potansiyellerini korkudan kullanamıyorlar ve biz aileler onları korkudan yalnız bırakıyoruz, baskı yapıyoruz, çünkü onların geleceği için korkuyoruz. Böyle bir kısır döngü içerisinde gidip geliyoruz.

Ercan Ayboğa: Ferhat bu olanları nasıl karşılıyordu? Okulda haksızlığa uğradığında hakkını arıyor muydu?

Serpil Temiz Unvar: Artık aramıyordu. Boş vermişti. Ne yaparsam yapayım, nasıl olsa bana bir şans verilmeyecek diyordu. Ne yaparsam yapayım bana aynı şans tanımiyorlar diyordu. Böyle bir çocuğu siz nasıl geleceğe hazırlayabilirsiniz ki? Çocuğu aslında sokağa terk ediyorsunuz. Ferhat çektiği acılardan çok güçlenmişti ve mücadelecisi bir çocuktü. Başardı ve üniversiteye gidecekti, birinci niyeti buydu. Diğer niyeti de yaşadığı bütün her şeyi kitap haline getirmektü. Bunu katliamdan birkaç ay önce söylemişti. Onu yapmayı çok istiyordu. O yazamadığı kitabı, tecrübelerini, gençler ve toplum için ben çıkarmak istiyordum.

Ercan Ayboğa: Ferhat’ın arkadaş çevresinden biraz bahsedebilir misin? Ciddi bir arkadaş çevresi vardı herhalde?

Serpil Temiz Unvar: Evet öyleydi. Zaten birçoğu hâlâ duygusal olarak hazır değil, çünkü henüz gidişini kabul edemiyorlar. Kendi yakın arkadaş çevresi gerçekten çok fazla yıkıldı. Benimle görüşmek bile onlara duygusal olarak çok zor geliyor, çünkü Ferhat çok bir büyük yer edinmiş hayatlarında. Geçenlerde bir arkadaşını Ferhat’ın adını koluna dövme olarak yazdırmıştı örneğün. Ferhat hem komikti hem de bir bilge gibi arkadaşlarını dinler, onlara yol gösterirdi. Ailesiyle

sorun yaşıyan, geleceği belirsiz olan ya da kafası karışan bütün gençler onunla konuşurdu, onunla yol bulurdu. Kaç kişi bana şunu dedi: “Ben Ferhat’ın yüzünden okula devam ettim çünkü o bize bu enerjiyi verdi. Yasadığı her şeyden bize bahsedip ‘başarmanız, vazgeçmemeniz gerekiyor çünkü yaşadığınız bu ülkede başka türlü yaşama şansınız yok, hayat çok zor ama devam etmeniz gerekiyor.’ diyordu.” Böyle biriydi. İnsanlara hem psikolojik olarak çok destek verirdi hem de geleceğe yönelik yardımcı olmaya çalışırdı. Çok okurdu, çok araştırırdı, insanlarla birçok konu üzerine tartışmayı severdi.

Ercan Ayboğa: Ne okurdu mesela?

Serpil Temiz Unvar: İnsanlarla ve dünya ile ilgili her şeyi. Mesela dünya klasiklerini okurdu. Örneğin Dostoyevski, Gorki, onların hepsini okurdu. Ve ansiklopedi okurdu. Bizde kalın bir ansiklopedi kitabı vardı. Yedinci veya sekizinci sınıftaydı, herhalde okuyacak bir şey bulamamış, baktım onu okuyor. Çok soru sorardı. Çok belgesel izlerdi. Matematikte iyiydi. Bir şeyleri icat etmeye, üretmeye yatkındı çok.

Efsun Kızılay: Hedef olarak bu toplumun nasıl bir toplum haline gelmesini isterdin? Bu çerçevede okulların nasıl yerler olmasını istersin, öğretmenlerin ne yapmasını dilersin?

Serpil Temiz Unvar: Gruplaşmalar çok var ve bu okullarda başlıyor. Okullarda herkese eşit eğitim hakkı var deniliyor, ama aslında yok. Çünkü bu biraz da öğretmenlerin ve sistemin inisiyatifinde. Maalesef birçok çocuk ne yaparsa yapsın o barajı aşamıyor. Baktığımız zaman beşinci sınıfta birçok öğrenci Gymnasium’a giderken, 12. ve 13. sınıfta kaç kişi kalıyor göçmen kökenli öğrencilerden? Kalmıyor hemen hemen. Çünkü o şans verilmiyor onlara. Çocuklardaki istek ve enerji yıllar içinde yok ediliyor. Çocuklar enerjilerini gelecekle için kullanamıyor, bu durumda kendilerini terk edilmiş ve yalnızlaştırılmış hissediyorlar. Ve değersiz hissettikleri için ne oluyor, sokağa dalyorlar. Bu biraz hem bizim hem de tabi ki eğitimin suçu. Bunu öğretmenler gerçekten de engelleyebiliyorlar. Bir okul psikoloğu vardı Ferhat’ın zamanında, gerçekten de çok iyiydi. Ferhat’la ilgili “bu çocuğun problemi yok ki” deyip öğretmenlere ve müdüre karşı çıkıyordu. “Bu çocuk çok zeki, biraz anlayışla bu çocuk çok şey başarır” diye destek oluyordu. Kadın yeni gelmişti okula. Peki ne yaptılar o okul pedagoguna? Sene sonunda işine son verdiler. Anlatabiliyor muyum? Bakın bir sistem işliyor, gerçekten de baş edemiyorsunuz. Bir ırkçılık sorunu var, hem de çok büyük anlamda var. Politikada var, poliste var, okullarda var, gençlik dairesinde var, her yerde var. Ve bunu kabul edemiyorlar. Bana göre ırkçılık problemi hiçbir zaman bitmedi. 2. Dünya Savaşında Hitler’le beraber savaşan büyük bürokrat ve komutanlar, ondan sonra da yüksek rütbelerde çalışmaya devam ettiler. Peki nasıl hal olacak bu sorun? Hal olamaz ki bu şekilde. Yapısal ırkçılığı gerçekten ciddi anlamda ele almak gerekiyor. Durup dururken bu kendiliğinden olmayacak. Biz yapacağız bunu, onlar mecbur kalacaklar. Ama hepimiz yaparsak mecbur kalacaklar. Ve şunu söyleyeyim en son: Haklı öfkenin bir sınırı yok! Ben haklı olarak öfkeliyim ve ben sınır tanımıyorum. Ben özellikle oğlumı kaybettikten sonra hiçbir şeyden ne korkuyorum ne de sınır tanıyorum. Mümkün değil ve ben durmayacağım.

Efsun Kızılay: Katliamdan sonra **Ferhat Unvar Eğitim İnisyatifini** kurdun. Bu fikir nasıl oluştu?

Serpil Temiz Unvar: Her şey eğitimle başlıyor. Eğitimle siz ırkçılığı en aza da indirebilirsiniz, ırkçılığa fırsat da sunabilirsiniz. Benim için eğitim çok önemli. Bunu bu şekilde her zaman çocuklarıma da aktardım. Onlar da eşit eğitime her zaman çok önem verdiler. Öğretmenlerin bakış açısını değiştirmek çok önemli. Çünkü çocuklara yanlış yaklaştığınız zaman çocuk geleceğini ve yolunu kaybediyor. Sadece birazcık anlayışla çocuklar çok daha güzel yerlere gelebilir. Bunu göstermeye çalışacağız çünkü bu gerçekten çok önemli. Onları organize edip bir araya getirmek çok önemli. Hangi dinden, hangi kökenden oldukları fark etmiyor. Bu konuda hepimiz beraber hareket ettiğimiz zaman gerçekten çok büyük şeyler değişebilir çünkü biz bu konuda az kişi değiliz. Hepimiz bir araya gelebilsek, birleşebilsek, bence değişmeyecek hiçbir şey yok.

Efsun Kızılay: Bize inisiyatifin çalışmalarından ve projelerinden biraz bahsedebilir misin?

Serpil Temiz Unvar: Bizimle çalışan gençlerin çoğu zaten kendileri ırkçılığa maruz kalmış gençler. Hepsi okuyor, çalışıyor veya mesleki eğitimlerine devam ediyorlar. Ferhat, Gökhan, Sedat, Hamza, Mercedes, Said Nesar, Vili, Kaloyan ve Fatih'in ölümüyle bütün olanlara itiraz etme duyguları ağır bastı. Bir şeyleri değiştirmek istiyorlar. Gençlerin isimlerini yaşatmak istiyorlar. Hepsi benimle aynı amacı paylaşıyor. Çok istekliler ve çok fazla öğreniyorlar. Anne-Frank Eğitim Merkezinden eğitim aldılar, daha da almaya devam ediyorlar. Demokrasi eğitimleri olabilmek için eğitimcilerin düzenlediği ilk seminerlere de katıldılar. Her gencin yanında bir tane de uzman var. Şu anda kendi konseptimizi hazırlamaya başlıyoruz. Gençleri güçlendirmek, bilinçlendirmek ve hassasiyetlerini arttırabilmek için güzel bir konsept hazırlıyoruz. Ardından öğretmenlere yönelik de bilgiler olacak. Çok fazla istek var. Sekiz kişiden oluşan ilk grup eğitim aldı, ikinci gruba da yazdan itibaren eğitim vermek istiyoruz. Sadece Hanau'dan değil, birçok yerden, uzaklardan bile, gençler geliyor, katılmak istiyorlar. Gençlere bir umut olmuş. Hepsi bir arada, beraberce bunu yapmak istiyor. Din, dil, köken fark etmiyor. Şu an tek eksiklerimiz bir dernek veya oda ve onu da şu an arıyoruz. Bulduğumuzda herkes gelebilir ve o zaman daha farklı çalışmalar da yapabileceğiz. Sadece gençler değil bu arada katılanlar. Konseptte yardım etmek isteyenler var, pedagoglar var, öğretmenler var. Size nasıl yardım edebilirim diye bize ulaşanlar var. Her kesimden insanlar var. Çok yeni olduğumuz halde çok büyük mesafe kat ettik. 19 Şubat'ın yıldönümü vesilesiyle gençlerimiz uzmanlarla okullarda dört tane seminer düzenlediler. Corona'nın etkisiyle maalesef okullara gidemiyoruz ama buradaki okullarla da iletişim halindeyiz, çalışmaya başlayacağız. Kısa sürede birçok kişiye ulaştık. Bu iyi bir şey çünkü birçok kişi su ana kadar yapılanın yetersiz olduğunu düşünüyor ve gerçek bir aktivite istiyor. Hepimiz ırkçılık diyoruz, organize diyoruz, örgütlenmek diyoruz ama gerçek anlamda bunu yapmıyoruz, gruplara bölünmüşüz. Konuşuyoruz ama orada kalıyor. Herkes beraber hareket ettiği zaman yapılmayacak hiçbir şey yok, ben buna inanıyorum. Elbette ki vakit alacak ama bu başarılmayacak bir şey değil. Ben bir anneyim ve bütün çocuklar benim için Ferhat gibi. Ve bunu sanırsam gençlere yansıtabiliyorum çünkü içlerinden hemen hemen hepsi bana anne diyor.

Ercan Ayboğa: Somut olarak bir yıl, iki yıl sonra kimlere nasıl yaklaşmak istiyorsunuz, kimlerle nasıl iletişim kurmak istiyorsunuz, kimlerle örneğin seminer veya atölye çalışmaları düzenlemek istersiniz?

Serpil Temiz Unvar: Birçok kurumla ortak çalışmaya ve workshop yapmaya hazırız zaten. Yani bunu açık söyleyeyim; hiçbir zaman bu tek başına başarılacak bir şey değil. İmkânsızdır ve zaten hedefimiz herkesle birlikte olmaktır. Bir şekilde ortak hareket etmek gerek. Kimlere gitmek istiyoruz? Elbette okullar en başta geliyor. Ancak daha çok yeniyiz. Ve bu bugün yarın ya da bir iki yıl sonra olabilecek şey değil. Ama bir şeyleri başlatmak çok önemli. Gençlere bakıyorum, onlar aslında bunu çok istiyorlar. Gençlere bir hedef sunmak lazım. Onlarda o enerji, o potansiyel var. Çok güzel gençlerimiz var. O hedefi onlara kabul ettirdiğin ve umut verdiğin zaman niye bir şeyler yapmasınlar ki? Çünkü burası onların ülkesi. Göçmenleri istemeyen baştakiler, istese de istemeseler de bunu kabul etmek zorundalar. Burası bizim ülkemiz. Bizi kabul etmeliler. Bu imkânsız bir şey değil. Bunun yolu beraber hareket etmekten geçer. Ben sadece başlatıyorum, gerisi yayılmaya bağlı.

Ercan Ayboğa: Eğitim inisiyatifinize benzer başka inisiyatiflerle de iletişime geçtiniz mi? İrkçılığa karşı mücadele eden siyasi grup, dernek çok var, ama doğrudan ırkçılığa maruz kalmış insanlardan benzeri hareket ve girişimler daha az.

Serpil Temiz Unvar: İletişime geçtiğimiz şahıslar çok; bizimle yaşamış olduğu ırkçılığı ve derdini paylaşanları kast ediyorum. Bir de mağdurların ağırlıklı kurduğu girişim ve gruplar var, ama sayıları çok az. İnisiyatifler de var iletişimde olduğumuz, sayıları daha fazla. Yani hem ırkçılığa karşı duyarlı gruplar, hem de ırkçılığa maruz kalmış olanların inisiyatifleri var. Ortak noktamız ırkçılığa karşı çıkmamız. Çünkü birçok kişiyle aynı yolda yürümek gerekiyor. Bu yol bir tek benim değil, hepimizin yolu. Ve ben hep diyorum: Ferhat Ferhat olduğu için değil, Ferhat göçmen veya göçmen bir ailenin çocuğu olduğu için öldürüldü. Aynıısı katledilen diğer çocuklar için de geçerli. Herkes bir şekilde bir şey yapmak zorunda. Hani “nasıl olsa biz bir şey yapamayız” deyip geçmemek gerekiyor. Artık biraz da çok fazla geç kaldık. Evet, çok sayıda grup ve şahıslar bir şekilde ırkçılık karşıtı çalışmalar yaptı ve yapıyor, ama gerçek anlamda herkes birbiriyle organize olmadı diye düşünüyorum. Bu eksikliği bir şekilde aşmak gerekiyor.

Efsun Kızılay: Mağdurların kurduğu başka inisiyatifler arası bilgi ve duygu alışverişi ne düzeyde oluyor, bundan biraz bahsedebilir misiniz? Nasıl bir bağ kuruldu, nasıl yardımcı oldu inisiyatifler birbirlerine?

Serpil Temiz Unvar: Hanau katliamı olduktan sonra birçok inisiyatif geldi. Bu acıyı bildikleri ve nelerle karşılaştığımızı bildikleri için birçoğu gelip destek olmaya çalıştı, kendi tecrübelerini aktarmaya çalıştılar. Ama şurada gözden çoğu zaman kaçan bir şeyi de belirtmek istiyorum: böyle bir olay başka yerde tekrar yaşandığı zaman ben gidip oradaki mağdur ailelere hangi tecrübemi anlatabilirim ki? Ne diyeceğim ben onlara? Bu acı geçecek mi diyeyim? Yoksa zamanla mı geçecek diyeyim? Yani bunun bir tesellisi yok. O konuda hiç kimseden teselli alamam ben. Ama beraber hareket etmek benim için önemli. İbrahim Arslan 1992’de Mölln katliamını yaşadığı zaman 7 yaşındaydı, şu anda o da okullarda seminerlere gidiyor ve geçmiş

anlatıyor, bu çok önemli. O daha çok geçmiş, biz geleceği anlatıyoruz. Yani ilerde tabi ki beraber çalışabiliriz herkesle. Bu önemli çünkü bir şekilde bağ kurmak gerekir. Herkes bir şekilde bir şey yapınca olmayacak şey yok. Bağ kurmanın beraber getirdiği güzel şey o ki yalnız olmadığını hissediyorsun çünkü karşıdaki acını hissedebiliyor.

Efsun Kızılay: Bu ülkede politikada değişmesi gereken noktaları biraz daha açabilir misin? Politikadan neyi talep ediyorsunuz? Nasıl bir politika izlenmeli?

Serpil Temiz Unvar: Bakın size bir örnek vereyim. Hessen Eyalet Başbaşbakanı Volker Bouffier bizi Wiesbaden'e davet etti. Güya biz sorularımızı soracaktık çünkü kafamızda hayli sorular var. Herkes bize randevu veriyor, gidiyoruz dinliyorlar, cevap yok. Her zaman böyle oldu. Bu toplantı en son katıldığım bu tür toplantı oldu, ondan sonra da katılmadım benzeri toplantılara çünkü bunları dinleyecek gücüm kalmadı artık. Hiç kimseden sıcak sözler dinleyip sırtımı sıvazlamalarını istemiyorum, bana acımalarını istemiyorum. Benim oğlumu aldınız, ondan sonra da acıyacak mısınız? Hayır. Bouffier'in iki tane gerçekten beni gerçekten çok yaralayan cümlesi vardı. Böyle diyordu: "Evet, bu çok kötü. Ancak daha kötü örnekleri gördüm." Daha kötü ölümleri görmüş; ölümün daha kötüsü elbette var, örneğin yanarak. Ama benim için Ferhat'ın ölümünden daha kötü bir şey olamaz. Yani güya benim için üzüyor. İkincisi de, bizimle gelen ve katliamda ağır yaralanan Etris'in sorduğu soruya verilen cevaptı. Etris polis yaptığı hataları sordu. "Evet, polisimizin pek tecrübesi yok bu durumlarda" dedi Bouffier. Ne için polis oldunuz o zaman? Kendini, polisini koruyor. Devam ediyor sonra: "Ve böyle bir şey bir daha olursa, aileleri daha hızlı bilgilendireceğiz". Bakış açısına bakın. Yine olacak, ama biz biraz daha tecrübeli olacağız. Bu ilk olan ırkçılık olayı değil ki. İki yüz kaçınıcı? Öğrenmediler. O zamanlar öğrenmediniz şimdi mi öğreneceksiniz? Biz diyoruz böyle bir şey daha olmasın, onlar diyor bir daha olduğunda biz daha güzel davranacağız. Politikadan beklediğimi görebiliyor musunuz? Politikacılar benimle, bizimle beraber hareket etmeli. Geçenlerde ailelerle beraber birçok yetkilinin katıldığı bir online toplantı vardı. Bu sefer yeter dedim, ya yeter. "Bizimle birlikte hareket edin. Aslında bu sizin göreviniz, bizim değil yani. Sizin göreviniz". Bizim yaptığımızı onlar yapsın istiyorum.

Efsun Kızılay: Peki sivil toplum ne yapmalı? Yeterince dayanışma oldu mu? Bu toplumdan beklentilerin nedir?

Serpil Temiz Unvar: Hanau'da sivil toplum dayanışması var diyebilirim. Ama Almanya genelinde bizim gördüğümüz kadarıyla gerçekten eksiklik var. Birçok kesim şöyle diyor, zamanında benim de yaptığım hata tabii: "Öldürülüyoruz işte, ne yapabiliriz ki?" Anlatabiliyor muyum? "Ne yapabiliriz ki gücümüz zaten yok". Öyle değil, gücün çok, farkına var sadece, birleştir. Korkmamak gerek. Korktukça eziliyorsun çünkü.

Efsun Kızılay: Sizin görüşünüze göre, eskiden olduğu gibi bugün de göçmenler bu toplumun çoğunluğu tarafından "yabancı" olarak nitelendiriliyor mu ve buna göre mi yaklaşıyor?

Serpil Temiz Unvar: Evet doğru. 30 sene önce ne olduysa halen aynısı oluyor aslında. Bir açıdan bazen şekil değiştirerek oluyor. Artık internette silah ehliyeti alıp evlerinde silah bulunduruyorlar. Artı ırkçı saldırganlık büyümeye başlıyor. Öldürülen her çocuk, o tür ırkçı ideolojiye sahip olan insanlara daha çok enerji veriyor. Eğer bunun önü alınmazsa ileriye yönelik çok kötü şeyler olabilir. Ama biz de çoğalıyoruz, azalmıyoruz. Ve yeni kuşağa artık bizim yaşadıklarımızın normal olmadığını söylememiz gerekiyor. “İrkçılığı kabul etmek zorunda değilsiniz, burası sizin ülkeniz, sen burada doğdun büyüdün” demek lazım. Kimin ne olduğuna kim karar verebilir ki? Dünyada bir tane insan ırkı var. Nefret en başta ailelerden, sonra da okullardan yayılıyor; nefret her kötülüğün başı. Nefreti yok edebilirsek başarabiliriz. Şimdi nefret dolu olanları zaten pek etkileyemeyiz, ama yeni kuşaklarda bunu başarabiliriz.

Efsun Kızılay: İzlenimlerimize göre Hanau deyince birçok insan, özellikle de genç, ne denilmek istendiğini hemen bilip duyarlılık gösteriyor. Siz de gençler arasında artan bir duyarlılık ve hareketlilik görüyor musunuz?

Serpil Temiz Unvar: Çok sayıda genç diyor ki “Ferhat’ın yerinde ben de olabilirdim. Niye? Ne yaptık, biz kimin elinden neyi aldık?” Ferhat’ın arkadaşı Cavit’in dediği bir söze ben çok üzüldüm. “Biz hani böyle büyük rütbelerde çalışan gençler ve birilerin ekmeğine engel olabilecek bir pozisyonda değildik ki. Biz kendi halimizde yaşayan insanlardık. Biz neyi kimin elinden aldık ki bizden bu kadar nefret edip gelip bizi öldürdüler, hayatımızı elimizden aldılar. Bu gençler ne yaptı?” Benden nefret etmeleri için saç rengi nasıl belirleyici olur? Kendi başaramadıklarını bize yüklüyorlar.

Ercan Ayboğa: Eğitim inisiyatifinde olan insanların ve özellikle göçmen geçmişi olan gençlerin “bu ülke benim de ülkemdir, bu benim de toplumumdur, ben buranın bir parçasıyım” demesi için nelerin olması lazım?

Serpil Temiz Unvar: Kendi haklarına sahip çıkacaklar. Bu haklarını hiç kimse almamalı onlardan; alınmasına artık normal bakmamaları lazım. Bunun neticesinde haklarını kabul ettirecekler. Burası tabii ki göçmen gençlerin de ülkesi olduğu için böyle hareket etmeleri en doğrusu. O açıdan “Öldürülenler yabancı değildi” sözü bana çok dokunuyor. Katledilen herkes Hanau’luydu. Ama eğer Hanau’lu olmasalardı onları öldürme hakları var mıydı? Önce insanları insan olarak kabul etmek lazım. “Yok bu yabancıymış” gibi sözler kabul edilemez. Biri göçmen veya buralı değil diye kalk öldür! Önce politikacılar bir sorsun kendilerine, oturup bir zahmet bu konuyu eleştirsinler ve bir çözüm bulsunlar.

Efsun Kızılay: En son şunu sormak istiyordum. Bu zor zamanda sana güç veren bir şey var mı?

Serpil Temiz Unvar: Eğer ben bununla uğraşmasaydım ne olurdu bilmiyorum. Yaşamam gerekiyor, çünkü ölemiyorum, çocuklarım var. Madem ki yaşıyorum, mücadele ediyorum. Ferhat öyle bir çocuktu ki onun mücadelesi onun ölümüyle bitemez. Tam tersi onun ölümüyle mücadelesi güçlenmeli. Hani yazmıştı ya “Eğer unutulursak o zaman ölürüz” diye. Ben bunu esas alıp yola çıktım. Bu mücadelede bana güç veren, gençler ve gençlere etki etme isteğidir.